

VYSOKÁ ŠKOLA POLYTECHNICKÁ JIHLAVA

Katedra cestovního ruchu

**Věstonické muzeum z pohledu cestovního
ruchu**

Bakalářská práce

Autor: Klára Urbanová

Vedoucí práce: RNDr. Milan Kameník

Jihlava 2013

Zadání bakalářské práce

Vysoká škola polytechnická Jihlava

Tolstého 16, 586 01 Jihlava

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Autor práce: **Klára Urbanová**
Studijní program: **Ekonomika a management**
Obor: **Cestovní ruch**
Název práce: **Věstonické muzeum z pohledu cestovního ruchu**
Cíl práce: Práce se soustřeďuje na jihomoravskou obec Dolní Věstonice a na místní archeologickou expozici z pohledu cestovního ruchu. Při hodnocení faktorů ovlivňujících zájem turistů o Dolní Věstonice vyzdvihuje nález Věstonické venuše, která náleží k nejvýznamnějším artefaktům doby kamenné v celé Evropě. Práce hledá cesty, jak by bylo možné věstonickou expozici rozšířit a přiblížit širší veřejnosti.

RNDr. Milan Kameník
vedoucí bakalářské práce

RNDr. Eva Janoušková, Ph.D.
vedoucí katedry
Katedra cestovního ruchu

Abstrakt

URBANOVÁ, Klára: Věstonické muzeum z pohledu cestovního ruchu. Bakalářská práce. Vysoká škola polytechnická Jihlava. Katedra cestovního ruchu. Vedoucí práce RNDr. Milan Kameník. Stupeň odborné kvalifikace: bakalář. Jihlava 2013. 56 stran.

Tato bakalářská práce je věnována jihomoravské obci Dolní Věstonice a s ní spojeným historickým nálezem Věstonické venuše. Pojednává o archeologických výzkumech a potenciálu této lokality se zaměřením na místní archeologickou expozici v muzeu, Věk lovců a mamutů. Práce rovněž nastiňuje způsoby, jak zvýšit návštěvnost. Zmíněno je zde také Moravské zemské muzeum v Brně, konkrétně Pávilon Anthropos, kde se nachází originál sošky Věstonické venuše.

Klíčová slova: lovci, Dolní Věstonice, venuše, archeologie, muzeum, Karel Absolon

Abstract

URBANOVÁ, Klára: The museum of Věstonice in terms of tourism. Bachelor's thesis. College of Polytechnics Jihlava. Department of Tourism. Thesis Supervisor RNDr. Milan Kameník. Degree of qualification: Bachelor. Jihlava 2013. 56 pages.

This bachelor's thesis is dedicated to South Moravian village Dolní Věstonice in connection with the historical find of the Venus of Věstonice. It deals with archaeological researches and potential of this locality with aiming to local archaeological exposition in the museum, The age of hunters and mammoths. The thesis also sketches out the way how to increase attendance. There is also mentioned Moravian museum in Brno, specifically Anthropos Pavilion, where is located the original of figurine Venus of Věstonice.

Key words: hunters, Dolní Věstonice, Venus, archaeology, museum, Karel Absolon

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu mé bakalářské práce, RNDr. Milanu Kameníkovi za odborné vedení práce. Dále za ochotu, rady a připomínky při jejím vytváření. Poděkování patří také všem respondentům, kteří mi věnovali svůj čas při vyplnění dotazníku.

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je původní a zpracoval/a jsem ji samostatně. Prohlašuji, že citace použitých pramenů je úplná, že jsem v práci neporušil/a autorská práva (ve smyslu zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, v platném znění, dále též „AZ“).

Souhlasím s umístěním bakalářské práce v knihovně VŠPJ a s jejím užitím k výuce nebo k vlastní vnitřní potřebě VŠPJ .

Byl/a jsem seznámen/a s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje **AZ**, zejména § 60 (školní dílo).

Beru na vědomí, že VŠPJ má právo na uzavření licenční smlouvy o užití mé bakalářské práce a prohlašuji, že **souhlasím** s případným užitím mé bakalářské práce (prodej, zapůjčení apod.).

Jsem si vědom/a toho, že užití své bakalářské práce či poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠPJ, která má právo ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, vynaložených vysokou školou na vytvoření díla (až do jejich skutečné výše), z výtěžku dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence.

V Jihlavě dne

.....

Podpis

Obsah

1. Úvod.....	9
2. Teoretická část	10
2.1.1. Historie	11
2.1.2. Památky v obci a okolí	12
2.2. Lovci mamutů z Dolních Věstonic	14
2.3. Věstonická venuše.....	16
2.4. Nalezení a podoba sošky	16
2.5. Zkoumání sošky a její umístění.....	17
2.5.1. Moravské zemské muzeum – Pávilon Anthropos	17
2.6. Archeologické výzkumy v oblasti Dolních Věstonic a Pavlova.....	19
2.7. Další nálezy.....	22
2.7.1. Willendorfská venuše	23
2.7.2. Venuše z Hohle Fels.....	23
2.7.3. Petřkovická venuše.....	24
2.8. Archeologická expozice Věk lovců a mamutů.....	25
2.8.1. Otevírací doba a vstupné	25
3. Praktická část	28
3.1. Základní informace o výzkumu	28
3.2. Vyhodnocení dotazníku	28
3.2.1. Otázka č. 1: Slyšeli jste někdy o Věstonické venuši?	29
3.2.2. Otázka č. 2: Víte, kdo tuto keramickou sošku nahé ženy objevil?.....	30
3.2.3. Otázka č. 3: Zkuste odhadnout věk Věstonické venuše.	31
3.2.4. Otázka č. 4: Již jste někdy navštívili archeologické muzeum v Dolních Věstonicích? (pokud NE, pokračujte na otázku č. 14)	32
3.2.5. Otázka č. 5: Od koho jste se o muzeu dozvěděli?	33

3.2.6. Otázka č. 6: Jak byste ohodnotili expozici Věk lovců a mamutů (1 – nejlepší, 5 – nejhorší)?	34
3.2.7. Otázka č. 7: Co se Vám na expozici nejvíce líbilo nebo Vás zaujalo?.....	35
3.2.8. Otázka č. 8: Pokud by se v muzeu konaly přednášky, jaké téma by Vás zajímalo nejvíce?	36
3.2.9. Otázka č. 9: Spojili jste návštěvu muzea rovněž s putováním po naučné stezce? (pokud NE, pokračujte na otázku č. 11)	37
3.2.10. Otázka č. 10: Pokud ano, jak byste tuto archeostezku ohodnotili (1 – nejlepší, 5 – nejhorší)?	38
3.2.11. Otázka č. 11: Uvítali byste rozšíření otevírací doby i na zimní měsíce?.....	39
3.2.12. Otázka č. 12: Je něco, co Vám v muzeu scházelo nebo s čím jste nebyli spokojeni?.....	40
3.2.13. Otázka č. 13: Využili byste raději audio průvodců s namluveným textem namísto vlastního pozorování fotografií s popisy?.....	41
3.2.14. Otázka č. 14: Navštívili jste v Moravském zemském muzeu v Brně Pavilon Anthropos, kde je shrnuta historie nálezu Věstonické venuše?	42
3.2.15. Otázka č. 15: Plánujete v budoucnu toto muzeum navštívit?.....	43
3.2.16. Otázka č. 16: Pohlaví?	44
3.2.17. Otázka č. 17: Váš věk?	45
3.2.18. Otázka č. 18: V jaké oblasti pracujete?	46
3.2.19. Otázka č. 19: V jakém kraji bydlíte?	47
3.3. Stručné zhodnocení praktické části	48
4. Závěr	50
Zdroje	51
Přílohy	53

1. Úvod

Nález Věstonické venuše patří mezi největší úspěchy archeologických výzkumů vůbec. Keramická soška byla objevena v roce 1925 známým badatelem Karlem Absolonem na pravěkém nalezišti v jihomoravské obci Dolní Věstonice. Tato ukázka umění pravěkých lidí se poté nesmazatelně zapsala do historie.

V teoretické části bakalářské práci se pokusím čtenářům přiblížit obec Dolní Věstonice z hlediska její historie a památek, poté sdělím bližší informace o pravěkých lovecích mamutů. Dále se zaměřím na samotnou Věstonickou venuši z hlediska jejího nalezení, podoby a zkoumání. Zmíním se také o Moravském zemském muzeu v Brně a Pavilonu Anthropos, kde se momentálně originál této sošky nachází. Představím čtenářům rovněž další archeologické výzkumy v oblasti této lokality a Pavlova, následovat bude několik ukázek pravěkých venuší i ze vzdálenějších koutů. V neposlední řadě se pak budu věnovat muzeu, tedy archeologické expozici Věk lovců a mamutů v Dolních Věstonicích.

Praktická část práce je sestavena z dotazníkového výzkumu s pomocí respondentů. Dotazník je poté vyhodnocen společně s popisky a grafy, na závěr nechybí zhodnocení této části bakalářské práce a rovněž návrhy na zlepšení.

Hlavním cílem mojí bakalářské práce je tedy zjistit povědomí turistů o nálezu Věstonické venuše a jejich zájem o návštěvu této archeologické expozice. Na základě poznatků respondentů pak vyhodnotím nedostatky a pokusím se navrhnout několik možných řešení na zvýšení atraktivity této lokality z hlediska cestovního ruchu.

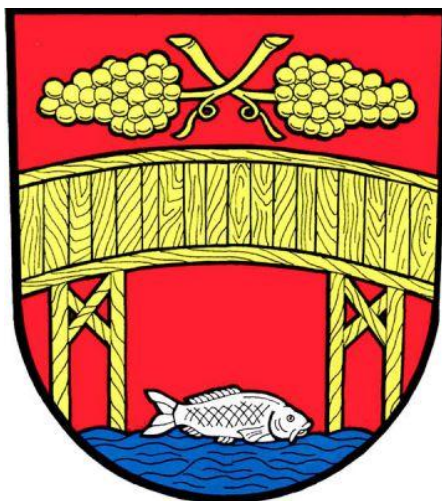
2. Teoretická část

2.1. Představení obce Dolní Věstonice – základní informace

Obec Dolní Věstonice nalezneme přibližně 10 km severně od Mikulova, na sever od Pavlovských vrchů na pravém břehu řeky Dyje. Leží na cestě, jež spojuje Mikulov s Hustopečemi a v minulosti sloužila k obchodním účelům z Rakouska na Moravu. Vinařství má v této obci již dlouholetou tradici. Východní část je tvořena převážně vinnými sklepy, jak původními tak i nově vybudovanými. Tato lokalita je vyhledávána milovníky klidné letní dovolené u vody a rybáři. Utábořit se můžou v ubytovacích a stravovacích objektech v obci nebo přímo na břehu Novomlýnské vodní nádrže. Zájemci o výlety by si určitě neměli nechat ujít Lednicko-valtický areál se skleníkem, zámeckým parkem, novogotickým Lednickým zámkem a mnoha dalšími pozoruhodnostmi, které se v tomto rozsáhlém komplexu nacházejí. [1]

Obrázek č. 1: Dolní Věstonice (zdroj: www.horydoly.cz)

Obrázek č. 2: Znak obce (zdroj: www.risy.cz)

2.1.1. Historie

Archeologické nálezy, převážně z období lovců mamutů (30-25 tisíc let), dokládají osídlení území obce již od pravěku. Tyto nálezy jsou dostupné veřejnosti v místním archeologickém muzeu. Mezi jeden z nejvýznamnějších archeologických nálezů můžeme bezpochyby zařadit objev Věstonické venuše z roku 1925, který proslavil malou obec po celém světě. Objevem této plastiky bylo naleziště 1. července 2008 zapsáno mezi Národní kulturní památky ČR.

V době Velkomoravské říše se zde usadili staří Slované, což bylo doloženo rozsáhlým pohřebištěm a velkomoravským hradištěm. První písemnou zmínku o této obci datujeme k roku 1312. Ve 13. století vesnici zabrali němečtí kolonisté. K významné bitvě moravských stavů s císařskými vojsky došlo v roce 1619. Novokřtění – habáni se ve Věstonicích usadili v 16. století. Mezi památky, které se po nich dochovaly, patří mlýn vybudovaný v roce 1575 pro Lichtenštejny. V roce 1930 měla obec necelých 700 obyvatel převážně německé národnosti, kteří byli po roce 1945 vysídleni. [1]

Archeologie nám společně s dalšími přírodovědeckými obory jako například paleontologie, geologie či paleoantropologie zásadně přispívá právě k onomu poznání, jaký život vedli v dávných dobách lidé na našem území. Tyto objevy světového významu, jak z Dolních Věstonic tak i z Pavlova, nám umožnili ztotožnit se s životem lovců, poznat jejich sídlištní i hmotnou kulturu, zamyslet se nad jejich představami o životě a smrti nebo pohřebním rituálu. (*Klíma, Vlček, 1989*)

„K takovým místům, kde se podstatně zrychloval rozvoj výrobních sil, a tím i společenský vývoj dosahoval v určité etapě výrazného pokroku a předčil v mnoha rysech široké okolní prostředí, patří též známá tábořiště lovců mamutů u Dolních Věstonic na jižní Moravě.“ (Klíma, 1983, str. 7)

„Poslední veliký oblouk mocné Dyje obtéká vápencové vrchy pavlovské, jejichž hřeben vystupuje srázně na čtyři sta metrů z okolní nížiny. Pod Pavlovskými vrchy na břehu Dyje je osada Dolní Věstonice, dnes světoznámá; leží na mocné vrstvě žluté cihlářské hlíny. V tamější cihelně našli r. 1924 množství pradávných zvířecích kostí, nejvíc mamutích, a kamenných úlomků pazourkových. Ten nález svědčí, že tu pod pavlovskými vrchy na břehu řeky bývalo kdysi obrovské tábořiště pravěkých lovců, snad největší na světě.“ (Štorch, 1986, str. 7)

2.1.2. Památky v obci a okolí

Děvičky jsou zříceninou hradu z období gotiky, které tvoří dominantu masívu Děvín. Děvín je nejvyšším vrcholem Pavlovských vrchů, nachází se v nadmořské výšce 428 m. n. m. na vápencové skále. Hrad byl poprvé zmíněn v roce 1222 a v současné době jsou zachovány obvodové zdi a renesanční bašta. Stavbu najdeme v chráněné krajinné oblasti Pálava. [6]

Obrázek č. 3: Děvičky (zdroj: www.mojebrno.wz.cz)

Kalendář věků je národní přírodní památkou patřící rovněž do chráněné krajinné oblasti Pálava. Památka je pojmenována po zářezu do stěny, který vyhloubil Dr. Klíma začátkem 50. let. Kalendář je prospěšný zejména archeologům, kterým pomáhá při dataci vrstev ve výkopech, a proto se o něj společně s geology zajímají již od šedesátých let. Jedná se o profil ve sprašové stěně bývalé cihelny a bylo zde odkryto až 16 metrů souvrství svahových sedimentů.[7]

Obrázek č. 4: Kalendář věků (zdroj: www.toulkypocechach.com)

Mezi další památky v obci patří Kostel svatého Michaela archanděla z doby gotiky, datován k roku 1389. Renesanční dům, jehož půdorys má tvar písmene L byl postaven v 16. století a momentálně slouží k prodeji suvenýrů. Budova radnice, která v současnosti slouží k účelům archeologické expozice, pochází z 16. století. Za zmínku rovněž stojí Habánské náměstí, jedna z největších zvláštností mikulovské vinařské oblasti společně s vinnými sklípky pokrývajícími celé náměstíčko. [1]

Obrázek č. 5: Kostel archanděla Michaela (zdroj: www.palava-lva.cz)

Obrázek č. 6: Renesanční dům (zdroj: www.panoramio.com)

2.2. Lovci mamutů z Dolních Věstonic

Trvalá sídla dávného obyvatelstva jsou památkem pravěkých dějin a proto i v dnešní době neustále vzbuzují zájem archeologů a jejich výzkumů. Ve střední Evropě najdeme taková sídla právě v blízkosti Pavlovských kopců na jižní Moravě. V minulosti byla pro pravěké lovce tato lokalita velice lákavá kvůli svému krajinnému reliéfu, který jim usnadňoval lovení velké zvěře. Osídlení se rozlišovalo na starší a mladší fázi, pozůstatky těchto lovců byly druhu člověka *Homo sapiens*. Nové objevy trojhrobů nám umožňují zjistit, že mezi pohřbenými byly i určité příbuzenské vztahy. Rovněž je dokázáno, že vzhledem ke stavbě těla a dalším okolnostem muselo docházet ke styku populací žijících v poměrně vzdálených geografických oblastech. (*Klíma, Vlček, 1989*)

Tehdejší lidský život a myšlení se odráží také v pravěkém umění, jehož počátky spadají do 30 000 let před n. l. Lovci mamutů společně s lovci sobů byli právě ti, kteří po sobě zanechali první umělecká díla. V počátcích se jednalo o různé klikatiny vyryté v zemi či na povrchu kostí, později o kresby na skalních stěnách a rovněž pokusy o sochařství pomocí tvorby drobných sošek zvířat a lidí. Rytiny a malby se velmi často nacházely daleko od vchodů jeskyň, vysoko na stěnách či v hlubokých propastech. Používalo se pazourkové rydlo a barvy minerálního původu. Vyobrazována byla nejčastěji hlavně lovná zvířata jako mamut, bizon, sob, divoký kůň. Vzácněji pak šelmy, ptáci nebo rostliny. (*Augusta, 1964*)

„Všeobecně známé jsou veliké nakupeniny kostí mamutů, sobů a jiných diluviálních savců, což jsou odpadky po hostinách těchto lidí, ale nade vše podivuhodné plastiky, umělecké sošky zvířat a zejména světoznámá soška ženy, označená právem jako Venuše věstonická, vysoké umělecké ceny. Umělecké hodnota těchto děl je důkazem, že aurignacký člověk stál na vysoké kulturní úrovni.“ (Hosák, Šuk, Valoušek, 1956, str. 79)

Stejně jako plastiky lidské, tak i zvířecí pravděpodobně sloužily k rituálním účelům. K vytváření plastik využívali lovci materiálu, který našli přímo ve svém sídlišti. Výtvořiny pak byly vypalovány v otevřeném ohništi, využívali však také klenby nad ohništěm. Zbytek jedné z takových pecí byl dokonce dochován a objeven v roce 1951. (Malina, Malinová, 1991)

„Přestože některé plastiky nebyly příliš jemně propracovány a většinou se zachovaly jen v torzech a jejich určení bylo velmi obtížné, je obdivuhodné, jak tehdejší tvůrci přece jen dokázali vystihnout určitý charakteristický tvarový detail, který zvíře zcela dobře určuje, například svěšený lví spodní pysk či rozdílnost kresby čenichu. Stejně dobře dokázali v hlíně využít a vyjádřit zkušenost, získanou pozorováním přírody, a vystihnout třeba i stáří zvířete, mnohé ze zvířecích plastik jsou totiž zjevně zobrazením mlád'at.“ (Malina, Malinová, 1991, str. 120)

Jako základní výrobní prostředky byly používány štípané kamenné nástroje, které byly postupem času vypracovány k dokonalosti. Tak vznikaly například nože, hroty, škrabadla, dláta, rydla, pilečky a mnohé další. Právě v Dolních Věstonicích byl také dokázán zrychlený rozvoj materiální kultury. Určité kostěné předměty jsou považovány za hudební nástroje, kdy pravděpodobně sloužily jako signální píšťaly, dorozumívací prostředky při lovu nebo dokonce vábničky. Některé z nich však nejspíše skutečně sloužily jako hudební nástroje využívané při ceremoniích náboženského charakteru. (Klíma, 1983)

2.3. Věstonická venuše

Věstonická venuše představuje keramickou sošku nahé ženy, jež byla vyrobena z pálené hlíny v období 29 000 – 25 000 př. n. l., v době paleolitu. Tímto ji tedy můžeme zařadit mezi celosvětově nejstarší ukázky umělecké tvorby. [2]

2.4. Nalezení a podoba sošky

Tuto paleolitickou sošku našel tým Karla Absolona, který byl badatelem v oblasti archeologie a rovněž speleologie. Byla objevena v pravěkém nalezišti mezi Pavlovem a Dolními Věstonicemi v roce 1925, konkrétně 13. července. Soška zde ležela rozlomená na dva kusy, až po očištění se tedy zjistilo, že skutečně patří k sobě a jedná se o ženskou postavu. Venuše je 11,5 cm vysoká a 4,3 cm široká v bocích. Vyrobena byla nejspíše ze směsi vápence, hlíny a patrně kamene nebo kostí. Soška postrádá krk, pouze oči jsou naznačeny rýhami. [2]

Obrázek č. 7: Věstonická venuše (zdroj: www.obec-pavlov.cz)

2.5. Zkoumání sošky a její umístění

V roce 2004 byla soška zkoumána pomocí tomografu, jelikož doposud nebylo zjištěno její přesné složení, o které se archeologové snaží již léta. Mezi nové informace patří pouze to, že na jejích hýždích byl nalezen otisk prstu, pravděpodobně dítěte ve věku 10 let. V současné době si můžeme Venuši prohlédnout v Moravském zemském muzeu v Brně, konkrétně v Pavilonu Anthropos. Její hodnota byla americkými starožitníky v roce 2004 stanovena na částku 40 milionů dolarů. [2]

2.5.1. Moravské zemské muzeum – Pavilon Anthropos

Moravské zemské muzeum je druhou nejstarší a rovněž nejrozsáhlejší muzejní institucí v České republice. Je také nejstarším a největším muzeem na Moravě. Založeno bylo v roce 1817 a v současné době zde nalezneme více než 6 milionů předmětů z nejrůznějších přírodovědných i společenských oborů jako například archeologie, genetika či zoologie. Kromě budov, kde se nachází odborná oddělení nebo administrativa, muzeum disponuje rovněž několika dalšími budovami sloužícími k výstavním aktivitám. Z brněnských budov bych ráda uvedla právě Pavilon Anthropos, jehož součástí je stálá expozice týkající se nejstarších dějin společně s vystavenou soškou Věstonické venuše. [8]

Obrázek č. 8: Originál Věstonické venuše (zdroj: vlastní)

Veřejnost měla poprvé možnost navštívit PAVILON ANTHROPOS nacházející se v brněnských Pisárkách v roce 1961. Toto muzeum bylo vybudováno antropologem a muzeologem Janem Jelínkem, který navázal na stejnojmennou expozici, kterou vytvořil v roce 1928 profesor Karel Absolon. Expozice byla v tehdejší době umístěna na brněnském výstavišti a podporována T. Baťou a T. G. Masarykem. Tento unikátní pavilon se věnuje nejstarším počátkům lidstva a rozvoji kultury a je tak nedílnou součástí Moravského zemského muzea, které je na předním místě co se týče mezinárodního výzkumu nejstarších dějin člověka. [10]

Obrázek č. 9: Mamut v Moravském zemském muzeu (zdroj: vlastní)

Tabulka č. 1: Návštěvnost Pavilonu Anthropos v roce 2011

měsíc	Pavilon Anthropos
leden	1714
únor	2742
březen	3753
duben	2436
květen	14009
červen	3379
červenec	3432
srpen	2612
září	1841
říjen	3844
listopad	3830
prosinec	2293
celkem	45885

Zdroj: PAVILON ANTHROPOS, paní Jana Křížová

Tabulka č. 2: Návštěvnost Pavilonu Anthropos v letech 2009 - 2010

měsíc	2009	2010
leden	3027	2711
únor	3035	3578
březen	3831	4994
duben	4432	2864
květen	16749	15441
červen	8957	3345
červenec	3383	2223
srpen	3550	2763
září	3482	2163
říjen	6663	4410
listopad	5290	3827
prosinec	2960	1345
celkem	65359	49664

Zdroj: Pavilon Anthropos, paní Jana Křížová

2.6. Archeologické výzkumy v oblasti Dolních Věstonic a Pavlova

Amatérský archeolog z Mikulova Hans Fresling pravidelně procházel lokalitou Dolních Věstonic a pokaždé zde našel kamenné nástroje nebo fosilní kosti. V roce 1923 objevil předmět, který se od jeho dosavadních nálezů něčím lišil. Po očištění zjistil, že se jedná o drobnou plastiku mamuta. Takový výtvar doposud nikdo neobjevil, což mělo za následek archeologické výzkumy mnohých vědců. (*Malina, Malinová, 1991*)

Výzkumy byly zahájeny již o rok později v roce 1924 Karlem Absolonem, který kromě průkopnické činnosti v Moravském krasu získal řadu pozoruhodných památek právě i archeologickými pracemi pod Pavlovskými kopci. (*Klíma, Vlček, 1989*)

Absolon ve svém výzkumu využíval všechny dostupné metody s cílem své výsledky ihned prezentovat široké veřejnosti. Jeho dlouhodobá činnost představuje významnou část historie také proto, že zde pracovaly generace badatelů nejen českých, ale i zahraničních. U každého významného památníku lze poukázat na něco zvláštního či příznačného, u tábořiště v Dolních Věstonicích jsou to především unikátní skládky mamutích kostí. Podařilo se také objevit dokonale vybudovaný přístřešek, který je považovaný za obydlí šamana. Za další úspěch lze považovat nález loveckých zbraní, do nichž byly prováděny zářezy, které s největší pravděpodobností sloužily jako počítadlo. (*Klíma, 1983*)

Rovněž Archeologický ústav ČSAV v Brně dosáhl velkých úspěchů odkrytím obydlí s pecí uprostřed a skládkou mamutích kostí. Části lidských koster jako například kostra dítěte či lebeční krytiny však byly objeveny pouze zřídka. Až v roce 1949 byl nalezen hrob s úplnou kostrou ženy a o 7 let později rozrušený hrob muže. Řadu nálezů se povedlo nečekaně rozšířit v roce 1986, kdy byly nalezeny zvířecí kosti, ojedinělé kamenné nástroje a zbytky většího počtu otevřených ohňů, bezpochyby se tedy jednalo o jedno z velkých sídlišť. O pár let později došlo k dalšímu velkému úspěchu, kdy byly pomocí bagru pět metrů hluboko pod dnešním povrchem objeveny ozdobné předměty, kosti sněžného zajíce a mnoho kostěných i kamenných nástrojů. V následujících letech se archeologové intenzivně věnovali zejména pokusům o nálezy týkající se rituálních pohřbů. Získali například informace, že části koster bývaly obaleny zeminou s červeným barvivem a do hrobu se přikládaly liščí a vlčí zuby, drobnosti vyřezané z mamutoviny společně s čelenkami a ozdobami na čele. (Klíma, Vlček, 1989)

Obrázek č. 10: Rekonstrukce trojhrobu z Dolních Věstonic (zdroj: vlastní)

Obrázek č. 11: Kamenné nástroje neandrtálců (zdroj: vlastní)

Velké odpadové jámy zpravidla naplněny mamutími kostmi se odborně nazývají kjökkenmöddingy. Věstonické jámy dosahovaly plochy až 100 metrů čtverečních. (Malá, Prokopec, Troníček, 1956)

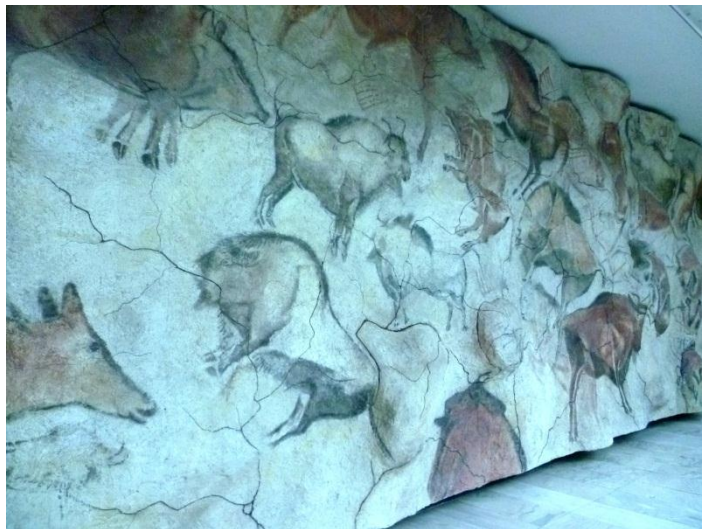
V Dolních Věstonicích byly také zkoumány tři archeologické oblasti. Konkrétně se jedná o takzvanou Vysokou zahradu, Petrovy louky a Na pískách. Tyto oblasti jsou spojeny zejména s nálezy tuhé keramiky. Lze předpokládat, že objekty byly ve vzájemných vztazích. (Černohorský, 1965)

„Přestože výsledky dlouhodobých archeologických prací u Dolních Věstonic poskytly důležité poznatky a významné objevy pro vykreslení živého obrazu na sídlišťích pravěkých loveckých společností, přece jen nelze označit výzkum tohoto jedinečného památníku za ukončený. Kulturní vrstvy naleziště pokračují na více místech dále, mohou se pojednou sice vytratit, být strženy, ale naopak mohou zase nenadále nabývat na moci, ba i prudce nasedat. Rozhodně však skrývají ještě další významné památky, které čekají na příští generace badatelů.“ (Klíma, 1983, str. 158)

2.7. Další nálezy

Věstonická venuše není jediným nálezem týkajícím se umění pravěkých lidí, podobné sošky ze starší doby kamenné nalezneme i v několika dalších zemích jako například Slovensko, Německo, Itálie, Rusko či Ukrajina. V sousedním Pavlově byly rovněž objeveny plastiky z pálené hlíny. Ve Francii bychom například našli Venuši vyrobenou z klu mamuta. Mezi nejznámější však patří Willendorfská, Petřkovická a Venuše z Hohle Fels. [2]

Na těchto soškách jsou zvýrazněny všechny znaky ženskosti. Bezpochyby nejde o zobrazení ženské krásy, nýbrž o hlubší význam a tedy symbol pravěkého kultu plodnosti. Světovým unikátem co se týče pravěkých plastik je především lidská hlava vyřezaná z mamutoviny, z Dolních Věstonic. Jedná se o skutečný portrét a patří tedy k vrcholným dílům. Do drobného pravěkého umění můžeme zahrnout i náhrdelníky ze zubů zvířat nebo lastur a schránek měkkýšů. Za ohromující můžeme rovněž považovat kresbu v jeskyni Lascaux ve Francii, kde se jedná o dramatickou scénu poraněného bizona útočícího na člověka, který zraněný padá k zemi. (*Augusta, 1964*)

Obrázek č. 12: Velká malovaná stěna z jeskyně Lascaux (zdroj: vlastní)

2.7.1. Willendorfská venuše

Willendorfská venuše představuje 11 cm vysokou ženskou plastiku, jež byla vyrobena z vápence pomocí rydla v období mladšího paleolitu a objevena na území Rakouska. Naleznout ji můžeme ve vídeňském Přírodovědeckém muzeu v Prehistorickém oddělení, kde se těší velké oblibě. Tato soška je realistickým provedením obézní ženy středního věku s chybějícími chodidly. Soška byla objevena rakouským archeologem Josefem Szombathym v roce 1908 u Willendorfu, konkrétně 7. srpna. Originál není příliš často vystavován, je uschován v trezorové vitrině v muzeu, pro veřejnost slouží jeho věrná kopie. [3]

Obrázek č. 13: Willendorfská Venuše (zdroj: www.national-geographic.cz)

2.7.2. Venuše z Hohle Fels

Venuše z Hohle Fels představuje 6 cm vysokou sošku, jež byla vyřezána z mamutí slonoviny v období mladšího paleolitu před nejméně 35 000 lety. Objevena byla v roce 2008 týmem archeologů, během vykopávek v jeskyni Hohle Fels na Švábských Alpách. Venuše postrádá chodidla, levou ruku a rameno. V místě hlavy má očko, které s největší pravděpodobností sloužilo k zavěšení. V jeskyni, kde byla soška objevena, byly již dříve nalezeny další plastiky z mamutích klů jako například vodní pták, kůň či napůl lev a napůl člověk. [4]

Obrázek č. 14: Venuše z Hohle Fels (zdroj: www.artisanhistory.blogspot.cz)

2.7.3. Petřkovická venuše

Petřkovická venuše, nazývána též Landecká, představuje 4,6 cm vysokou kamennou plastiku, jež byla vyřezána z krevele v období mladšího gravettienu před přibližně 23 000 lety. Objevena byla v roce 1953, konkrétně 14. července archeologem Bohuslavem Klímou na ostravském vrchu Landek. Jedná se o bezhlavé torzo těla mladé ženy nalezeného v místě sídliště lovců mamutů společně s dalšími kosterními úlomky. V současnosti sošku nalezneme v Archeologickém ústavu v Brně. [5]

Obrázek č. 15: Petřkovická venuše (zdroj: www.ostrava.cz)

2.8. Archeologická expozice Věk lovců a mamutů

Archeologická expozice Věk lovců a mamutů se nachází uprostřed obce Dolní Věstonice, v památkově chráněné budově bývalé radnice. Svou působností spadá pod Regionální muzeum v Mikulově. Expozice se zabývá obdobím starší doby kamenné a přibližuje nám archeologické výzkumy pod Pálavou a jeho výsledky. Veřejnosti je toto období známé jako doba lovců mamutů, archeologové jej nazývají gravettskou kulturou. Výzkum byl prováděn v letech 1924 - 1938 brněnským profesorem a badatelem Karlem Absolonem, aby hned rok po zahájení objevil Věstonickou venuši. Další rozsáhlé výzkumy mezi lety 1947 – 1978 vedl Bohuslav Klíma také v sousedním Pavlově. Návštěvníci muzea zde najdou model pravěkého sídliště, ukázky nálezů nejstarší keramiky a textilií, pazourkové nástroje s náznakem technik jejich výroby, trojhrob či původní plány Absolona s přesným vyznačením nálezu. Zvláštní pozornost je věnována umělecky zpracovaným výrobkům jako například náhrdelníkům ze zvířecích zubů a plastikám z kostí a hlíny. Za zmínku rovněž stojí maska z mamutoviny a v neposlední řadě přesná kopie Venuše z vypálené hlíny. Originál je k vidění v Moravském zemském muzeu v Brně, konkrétně v Pavilonu Anthropos. Unikátní je rovněž 5 km dlouhá naučná archeologická stezka směřující ke Kalendáři věků, která byla vytvořena právě Regionálním muzeem v Mikulově. Kalendář věků je 30 m silná vrstva usazenin od doby ledové, která byla určena národní přírodní památkou. [9]

2.8.1. Otevírací doba a vstupné

Otevírací doba archeologické expozice je uvedena v tabulce níže. Pro zájemce je zde rovněž možnost muzeum kontaktovat telefonicky a domluvit se na prohlídce i mimo otevírací dobu či sezónu.

Tabulka č. 3: Otevírací doba a vstupné

Otevírací doba	
duben a říjen	soboty a neděle: 9 – 16 hodin
květen - září	úterý až neděle: 9 – 18 hodin
Vstupné	
základní	30 Kč
snížené	15 Kč
rodinné	50 Kč

Zdroj: www.mikulovskoregion.cz

Tabulka č. 4: Návštěvnost archeologické expozice v roce 2011

měsíc	archeologická expozice
leden	-
únor	-
březen	-
duben	752
květen	1765
červen	2456
červenec	6990
srpen	6515
září	2197
říjen	905
listopad	-
prosinec	-
celkem	21580

Zdroj: Regionální muzeum v Mikulově, paní Jana Souchopová

Tabulka č. 5: Návštěvnost archeologické expozice v letech 2009 - 2010

měsíc	2009	2010
leden	-	-
únor	-	-
březen	-	-
duben	0	667
květen	2497	2072
červen	2724	2883
červenec	6713	6446
srpen	7130	6731
září	1979	1956
říjen	649	1277
listopad	-	-
prosinec	-	-
celkem	21718	22032

Zdroj: Regionální muzeum v Mikulově, paní Jana Souchopová

Obrázek č. 16: Pozůstatky kostí v Dolních Věstonicích (zdroj: vlastní)

Obrázek č. 17: Kopie Věstonické venuše (zdroj: vlastní)

Obrázek č. 18: Archeologická expozice (zdroj: vlastní)

Obrázek č. 19: Pozůstatky z doby lovců a mamutů (zdroj: vlastní)

3. Praktická část

3.1. Základní informace o výzkumu

Svůj výzkum týkající se archeologického muzea v Dolních Věstonicích jsem realizovala během měsíce srpna v roce 2012 dotazníkovým šetřením. Mým cílem bylo především zaměřit se na nedostatky, navrhnout vhodná zlepšení společně s větší propagací muzea a tím rovněž zaujmout turisty.

Dotazník se skládal z devatenácti otázek. V tištěné podobě byl předložen návštěvníkům archeologického muzea v Dolních Věstonicích a Pavilonu Anthropos v Brně. Využila jsem však rovněž sociální sítě a internetového portálu zaměřené na podobné výzkumy. Tímto jsem docílila rozmanitého složení respondentů, což mi přišlo vhodnější oproti zaměření se pouze na obyvatele Jihomoravského kraje. Stanovila jsem si získat alespoň 120 respondentů, což se mi zanedlouho podařilo.

3.2. Vyhodnocení dotazníku

V této kapitole bych se ráda věnovala právě vyhodnocení dotazníkové šetření a prezentování údajů, které jsem jeho pomocí získala. K vyhodnocení jsem využila základních výsečových grafů s legendou a popisky.

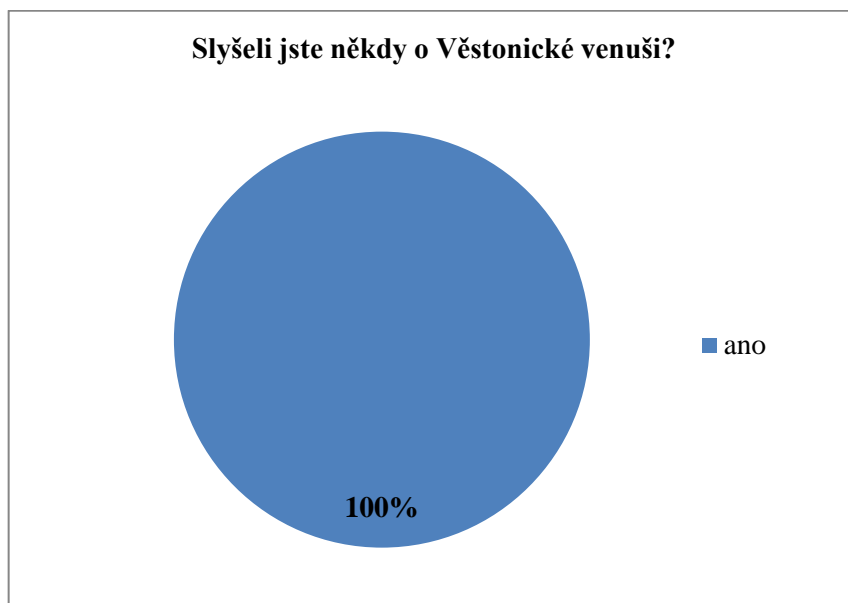
3.2.1. Otázka č. 1: Slyšeli jste někdy o Věstonické venuši?

První otázka byla klíčová, jelikož zjišťovala, zda respondenti už někdy o Věstonické venuši slyšeli. Vybrat si mohli pouze ze dvou odpovědí, ano nebo ne.

Jak můžeme vidět v grafu, 100% respondentů, tedy všech 120 lidí odpovědělo kladně a tudíž o Věstonické venuši už alespoň jednou slyšeli.

Otázka dopadla podle mého očekávání, celkově historie týkající se archeologie je skutečně velmi častým a rovněž oblíbeným tématem již po několik generací.

Graf č. 1: Otázka č. 1, Slyšeli jste někdy o Věstonické venuši?

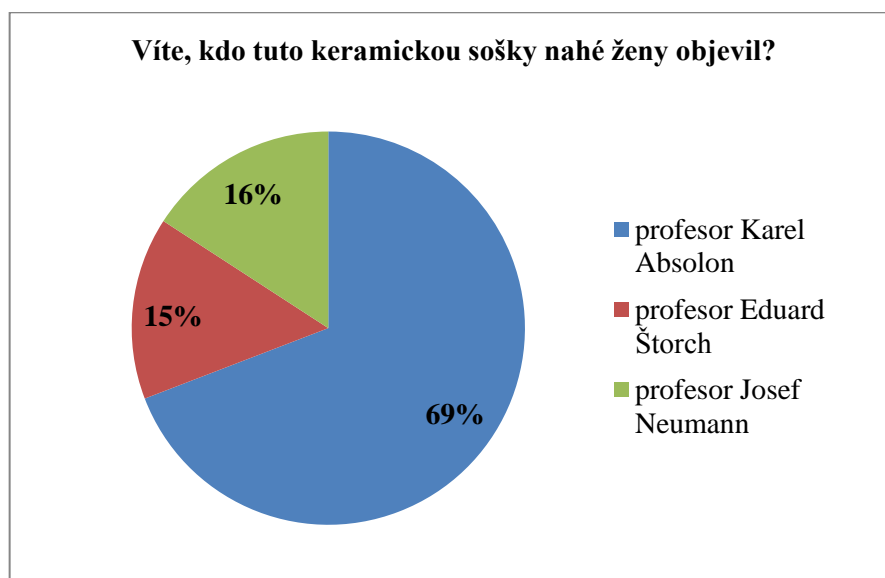
3.2.2. Otázka č. 2: Víte, kdo tuto keramickou sošku nahé ženy objevil?

Druhá otázka prověřovala znalosti z oblasti historie. Dotazovaní si zde mohli vybrat ze tří možností, která byla dle jejich úsudku nejrealnější.

Velká většina, konkrétně 69% odpověděla správně první možnost, objevitelem Věstonické venuše byl profesor Karel Absolon. Odpověď č. 2, profesora Eduarda Štorcha zvolilo 15% dotazovaných. Zbýlých 16% si vybralo profesora Josefa Neumannna.

Výsledek této otázky mne opravdu potěšil. Jak si můžeme povšimnout, skoro všichni dotazovaní bezmyšlenkovitě zvolili správnou odpověď. Poměrně dost respondentů však také zvolilo za odpověď Eduarda Štorcha, což bylo určitě způsobeno jeho knihou Lovci mamutů. Předpokládám tedy, že byli dotazovaní zmatení a rozhodli se nesprávně jen na základě tohoto faktu. Zbývají respondenti si vybrali poslední možnost, dle mého názoru skutečně neměli ponětí, kdo je objevitelem a pouze odhadli jednu z nabízených variant, aniž by věděli, o koho se skutečně jedná. Profesora Neumannna jsem si totiž vymyslela a chtěla tak respondenty pouze zmást.

Graf č. 2: Otázka č. 2, Víte, kdo tuto keramickou sošku nahé ženy objevil?

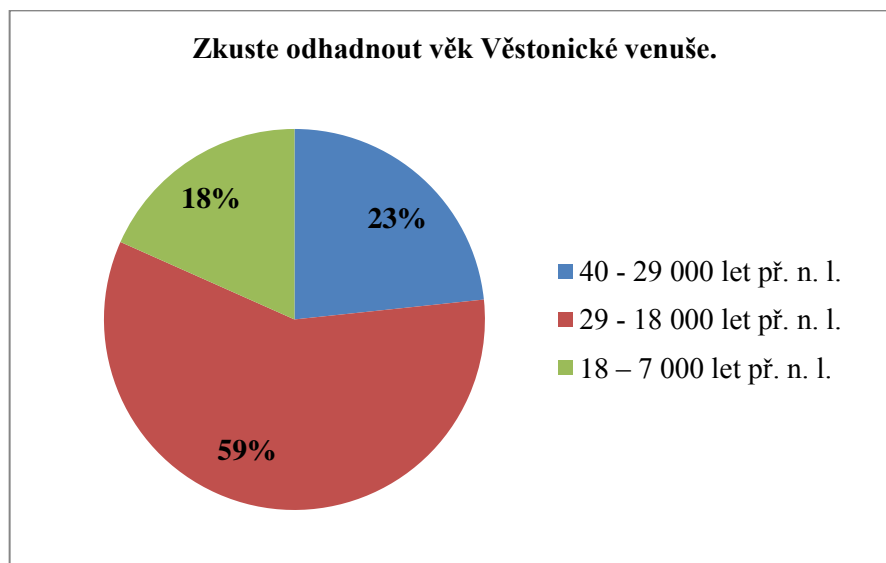
3.2.3. Otázka č. 3: Zkuste odhadnout věk Věstonické venuše.

Otázka č. 3 byla opět zaměřena na dějiny, konkrétně na věk Věstonické venuše. Na výběr bylo opět ze tří možností, kdy dotazovaní zvolili jednu z nich.

Celých 59% respondentů odpovědělo správně. První možnost zvolilo 23% dotazovaných a 18% respondentů si myslelo, že Věstonická venuše pochází z období 18 – 7 000 let př. n. l.

Tato otázka mne pozitivně překvapila, jelikož jsem si myslela, že lidé nabydou dojmu o opravdu velkém stáří Venuše a nejčastěji zvolí možnost první. Na druhou stranu jsem však také nečekala, že celých osmnáct procent bude datovat Venuši k roku 7 000 let př. n. l.

Graf č. 3: Otázka č. 3, Zkuste odhadnout věk Věstonické venuše.

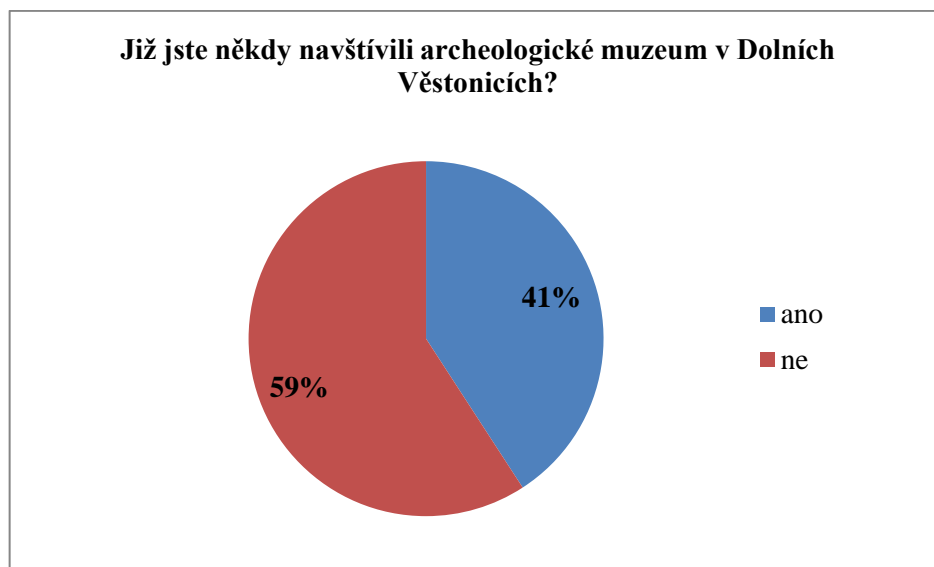
3.2.4. Otázka č. 4: Již jste někdy navštívili archeologické muzeum v Dolních Věstonicích? (pokud NE, pokračujte na otázku č. 14)

U otázky č. 4 bylo cílem zjistit, zda respondenti již někdy navštívili toto archeologické muzeum nebo nikoliv. Na výběr bylo pouze ze dvou možností, ano či ne.

Jak nám ukazuje graf, muzeum již v minulosti navštívilo pouhých 41% všech dotazovaných. Zbýlých 59% doposud v muzeu nebylo.

Odpovědi na tuto otázku jsou bohužel spíše negativní. Muzeum v Dolních Věstonicích nenavštívila více než polovina všech respondentů. Muzeum by se určitě v budoucnu mělo více zaměřit na svou propagaci se zájmem přilákat co nejvíce návštěvníků. Myslím si, že by bylo také vhodné oslovit cestovní kanceláře a vytvořit jednodenní poznávací zájezd pro turisty. Společně s výletem k hradu Děvičky by byla tato nabídka jistě atraktivní, i za přijatelnou cenu. Za velké mínus považuji rovněž nedostatečné uchovávání informací o návštěvnosti v muzeu z let minulých. Mikulov disponuje pouze předchozími 3 lety, dřívější záznamy bohužel zachovány nejsou.

Graf č. 4: Otázka č. 4, Již jste někdy navštívili archeologické muzeum v Dolních Věstonicích?

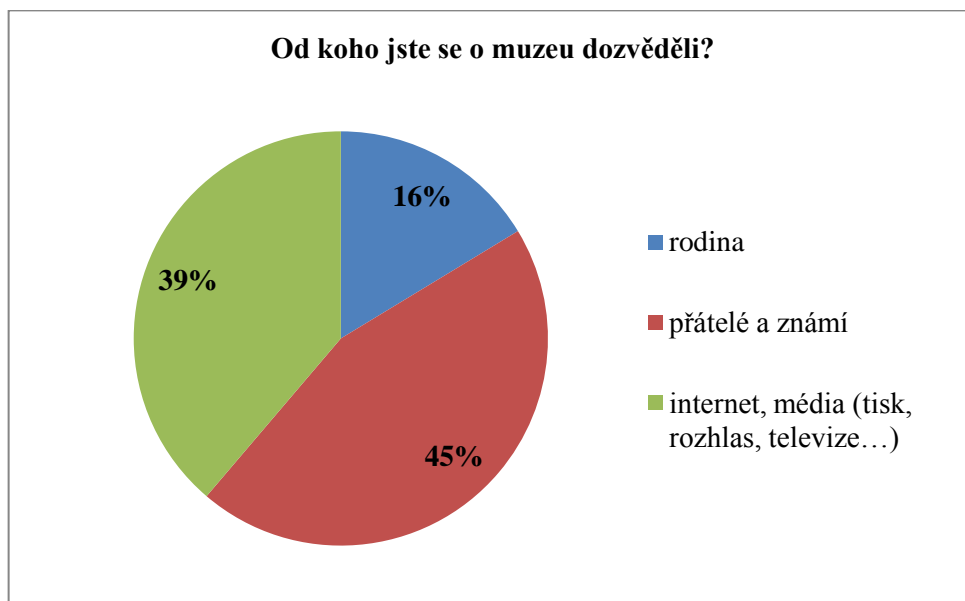
3.2.5. Otázka č. 5: Od koho jste se o muzeu dozvěděli?

Na tuto otázku odpovídali pouze ti, kteří již muzeem navštívili. Cílem bylo zjistit, od koho se o tomto muzeu dozvěděli.

45% respondentů bylo informováno svými přáteli a známými. 39% se o muzeu dozvědělo pomocí internetu nebo médií. Zbytek dotazovaných, tedy 16% byl na tuto archeologickou expozici upozorněn svou rodinou.

Myslím si, že by mělo muzeum zapracovat také na mediální propagaci, neuškodilo by aktualizovat internetové stránky. Mnoho lidí rovněž netuší, že toto muzeum spadá pod regionální muzeum v Mikulově a často se tedy se svými dotazy a poznatky obrací k nesprávným lidem.

Graf č. 5: Otázka č. 5, Od koho jste se o muzeu dozvěděli?

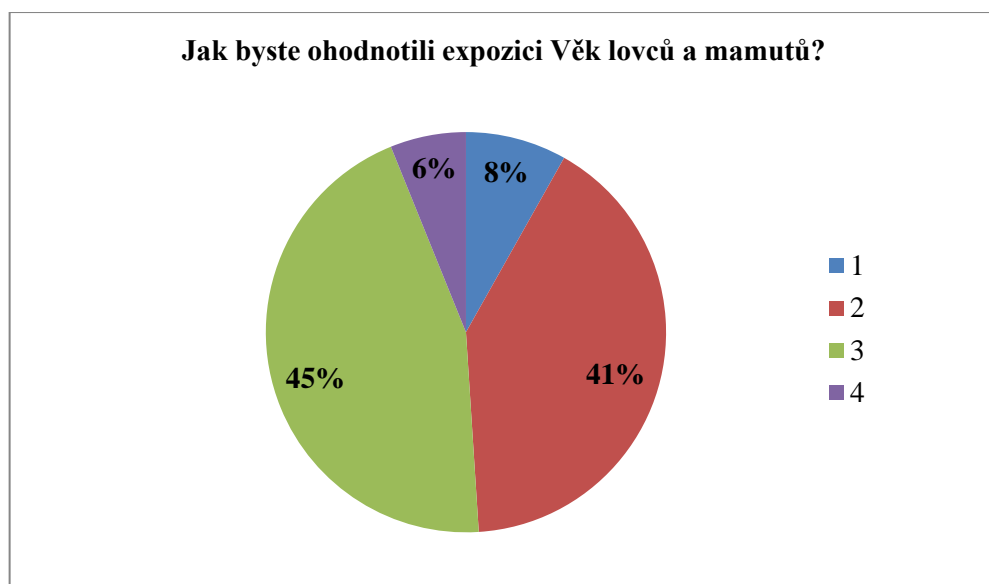
3.2.6. Otázka č. 6: Jak byste ohodnotili expozici Věk lovců a mamutů (1 – nejlepší, 5 – nejhorší)?

V následujících otázkách opět odpovídali jen respondenti, kteří již v muzeu byli. Jejich úkolem bylo ohodnotit expozici známkováním jako ve škole.

Výsledky k této otázce nalezneme v grafu č. 6. Za bezchybnou považuje expozici pouhých 8% dotazovaných a ohodnotili ji známkou 1. Známkou 2 zvolilo 41%. Téměř polovina všech respondentů si vybrali číslo 3. Za dostatečnou pak expozici považuje 6%.

Hodnocení je celkem příznivé, ale bezpochyby je zde co napravovat. Určitě by neškodilo celé muzeum zrekonstruovat nebo alespoň nějakým způsobem upravit. Přece jenom se jedná o pouhá dvě prostorově nevelká patra, kde by mohl být využit mnohem větší potenciál. Vzhledem k dnešní moderní době a možnostem, které v letech minulých nebyli k dispozici, působí nynější expozice již poněkud zastarale. Modernizace by se tudíž jistě setkala s pozitivními ohlasy u všech věkových kategorií, zejména pak u školních zájezdů, kdy malé děti nelákají pouhé obrázky a velké množství textu.

Graf č. 6: Otázka č. 6, Jak byste ohodnotili expozici Věk lovců a mamutů?

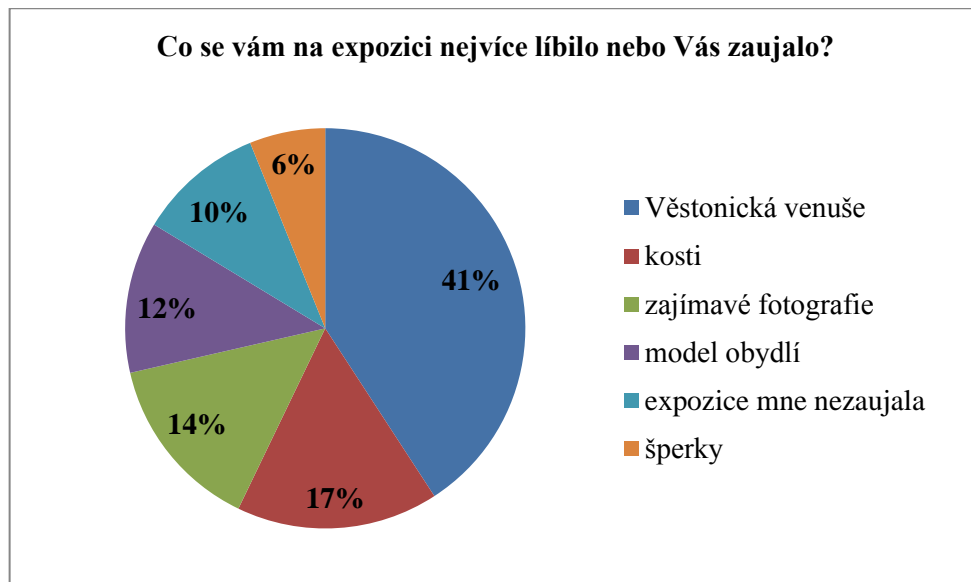
3.2.7. Otázka č. 7: Co se Vám na expozici nejvíce líbilo nebo Vás zaujalo?

Otázka č. 7 zjišťuje, co se respondentům na expozici nejvíce líbilo. Na výběr z možností zde neměli, tato otázka byla otevřená pro jejich vlastní názory.

Z tohoto grafu můžeme vyčíst, že celým 41% se nejvíce líbila Věstonická venuše. 17% dotazovaných se líbily kosti. 14% nejvíce zaujaly zajímavé fotografie. 12% respondentů napsalo jako svou odpověď model obydlí. 10% všech tázaných expozice nezaujala. Zbýlých 6% si vybralo šperky.

Jak se dalo předpokládat, nejvíce návštěvníků zaujala soška Věstonické venuše. Velké oblibě se těší také pozůstatky kostí. Bezpochyby zajímavé jsou rovněž fotografie. Model obydlí je velmi realistický a nad šperky se jistě pozastaví nejedna žena. 10% respondentů však bohužel uvedlo, že je expozice nezaujala. To nás opět přivádí k myšlence, že by expozici skutečně velice prospěla jistá modernizace a oživení. Jak jsem já sama od mnohých dotazovaných slyšela, v muzeu to vypadá jako by se zastavil čas.

Graf č. 7: Otázka č. 7, Co se Vám na expozici nejvíce líbilo nebo Vás zaujalo?

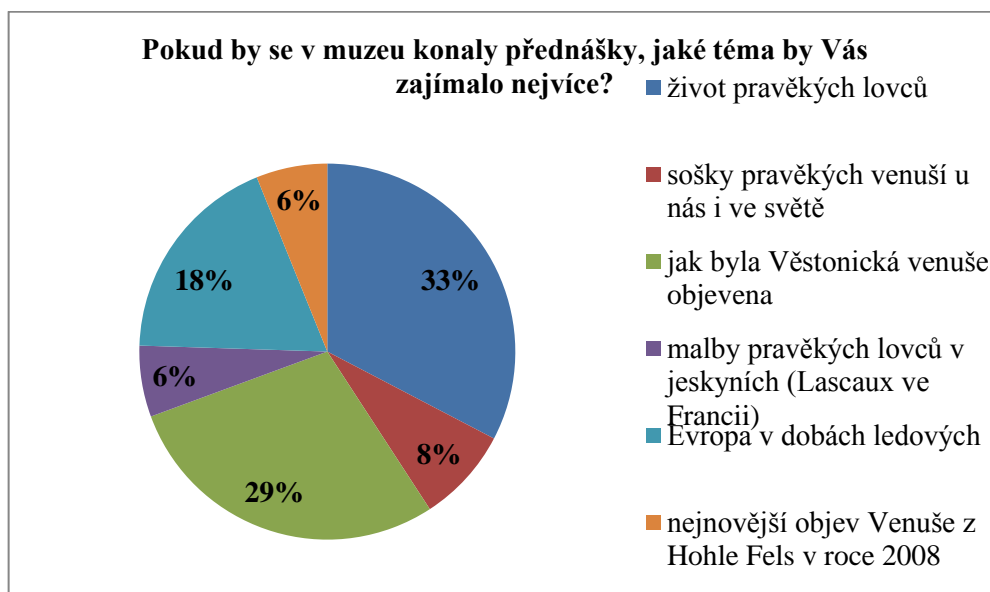
3.2.8. Otázka č. 8: Pokud by se v muzeu konaly přednášky, jaké téma by Vás zajímalo nejvíce?

Osmá otázka zkoumala zájem respondentů týkající se případných přednášek v budoucnu. Nabídnuo jim bylo celkem 6 možností, ze kterých si vybrala téma jim nejbližší.

Graf č. 8 nám nabízí pohled na výsledky této otázky. Největší procento dotazovaných, konkrétně 33% by zajímal život pravěkých lovců. Sošky pravěkých venuší u nás i ve světě by k návštěvě přilákaly 8%. Jak byla Věstonická venuše objevena by chtělo vědět 29% respondentů. O přednášky týkající se maleb pravěkých lovců v jeskyních, například Lascaux ve Francii, by mělo zájem 6%. 18% tázaných zvolilo odpověď Evropa v dobách ledových. Zbýlých 6% si pak vybralo poslední možnost a tedy nejnovější objev Venuše z Hohle Fels v roce 2008.

Velmi pozitivní je, že by návštěvníci o takové přednášky měli zájem. Největší oblibě by se těšil život pravěkých lovců, který o pár procent předčil objev Věstonické venuše. Dle mého názoru by mohlo být velmi zajímavé a efektní například promítání krátkého dokumentu, který by ve zkratce mapoval právě tento objev. Nejedna návštěvník muzea by se jistě u takového plátna zastavil a s nadšením by sledoval, jak se odkrývá historie přímo před jeho očima.

Graf č. 8: Otázka č. 8, Pokud by se v muzeu konaly přednášky, jaké téma by Vás zajímalo nejvíce?

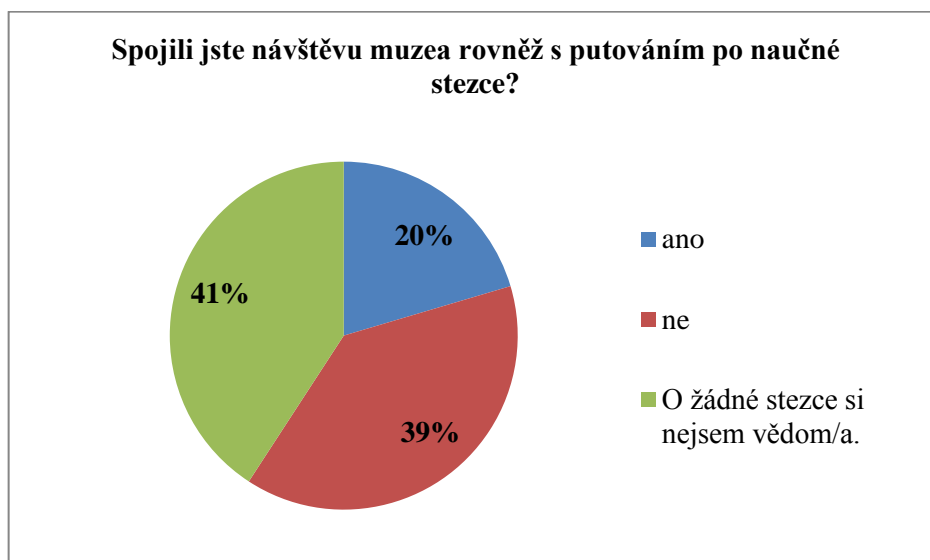
3.2.9. Otázka č. 9: Spojili jste návštěvu muzea rovněž s putováním po naučné stezce? (pokud NE, pokračujte na otázku č. 11)

V otázce deváté byl položen dotaz týkající se naučné stezky. Zajímalo mne, jestli se návštěvníci muzea vydali rovněž na putování právě po této archeostezce.

Ke znázornění odpovědí k otázce č. 9 slouží tento graf. Pouhých 20% odpovědělo kladně a tohoto putování se již účastnili. Zápornou odpověď zvolilo 39% respondentů. Ostatní dotazovaní, konkrétně 41% však ani netuší, že podobná naučná stezka existuje.

Zde můžeme vidět jeden velký nedostatek. Celých 41% všech respondentů netuší, že s tímto archeologickým muzeem souvisí rovněž naučná stezka, což považuji za základní problém. Jak jsem si i já sama mohla povšimnout, zaměstnanci v muzeu návštěvníky skutečně žádným způsobem o této stezce neinformují, vůbec ji nezmíní. Kdyby se tato archeostezka dostala do širšího povědomí, jistě by to přilákalo velké množství nových návštěvníků.

Graf č. 9: Otázka č. 9, Spojili jste návštěvu muzea rovněž s putováním po naučné stezce?

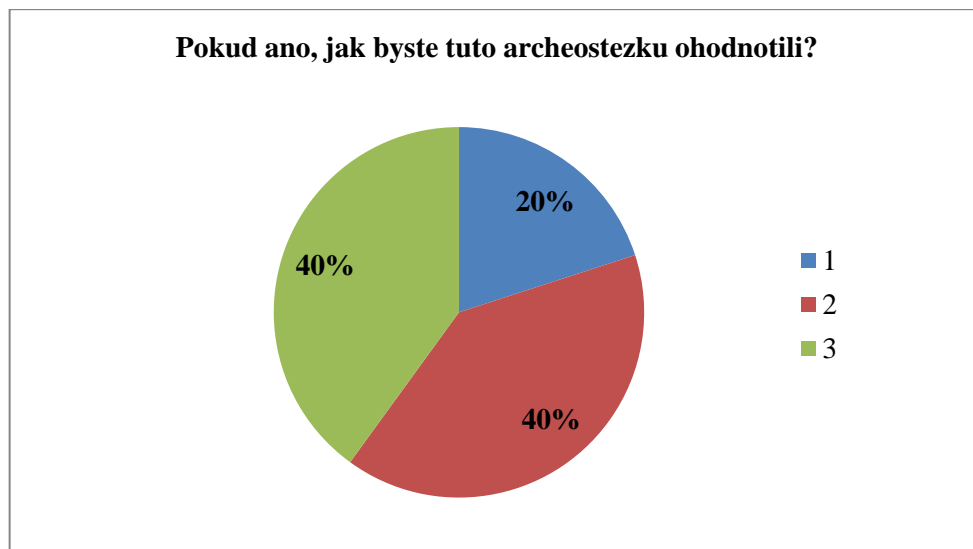
3.2.10. Otázka č. 10: Pokud ano, jak byste tuto archeostezku ohodnotili (1 – nejlepší, 5 – nejhorší)?

Tato otázka byla určena pouze respondentům, kteří se účastnili putování po naučné stezce. Jejich úkolem bylo opět hodnocení číslem 1 až 5.

20% dotazovaných bylo se stezkou spokojeno a ohodnotili ji tedy známkou 1. Číslo 2 a číslo 3 pak vybral stejný počet respondentů, tedy 40%.

Co se týče hodnocení, dopadla tato archeostezka celkem kladně. Nejhorší známkou bylo číslo 3, tudíž návštěvníci považují stezku za dobrou. Otázkou však je, zda můžeme toto hodnocení považovat za objektivní, jelikož jak jsme zjistili v předešlé otázce, opravdu velké množství lidí o stezce vůbec neví. Výsledek tohoto grafu mi tedy není tak přínosný, jak jsem původně očekávala.

Graf č. 10: Otázka č. 10, Pokud ano, jak byste tuto archeostezku ohodnotili?

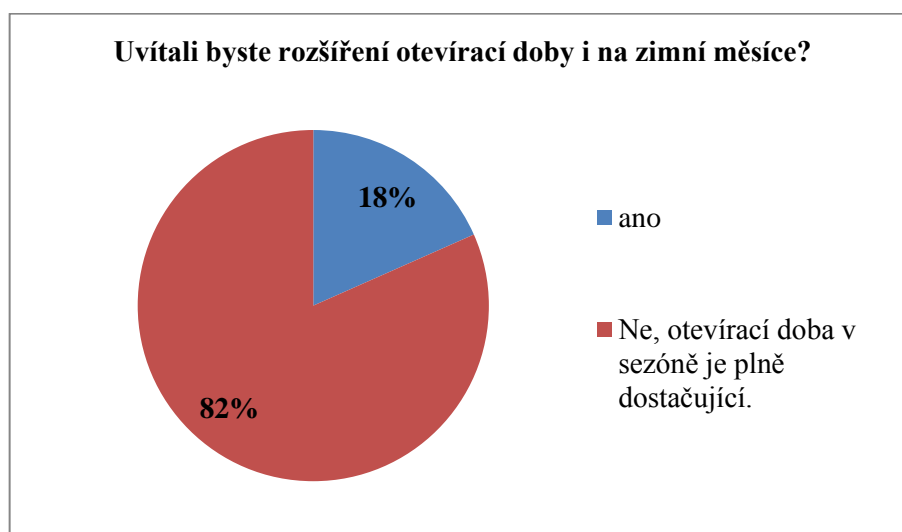
3.2.11. Otázka č. 11: Uvítali byste rozšíření otevírací doby i na zimní měsíce?

V otázce č. 11 bylo zjišťováno, zda by návštěvníci uvítali rozšíření otevírací doby i na zimní měsíce nebo pokud jsou spokojeni s aktuálními možnostmi navštívit muzeum.

Celým 82% všech respondentů plně vyhovuje otevírací doba v sezóně a nepovažují za nutné ji nějakým způsobem rozšiřovat. Pouze zbylých 18% se přiklonilo ke kladné odpovědi a uvítali by návštěvu expozice také v zimních měsících.

Musím se přiznat, že pohled na tento graf mne poněkud překvapil. Chápu, že pro velkou většinou dotazovaných jsou samozřejmě letní měsíce k takovýmto výletům vhodnější, na druhou stranu by se, však myslím našli i ti, kteří by naopak rádi využili možnosti navštívit muzeum mimo sezónu přeplněnou turisty i ze vzdálených koutů republiky. Rozšíření by mohlo být dle mého názoru uzpůsobeno například školám, které se svými žáky plánují podobné exkurze týkající se dějin.

Graf č. 11: Otázka č. 11, Uvítali byste rozšíření otevírací doby i na zimní měsíce?

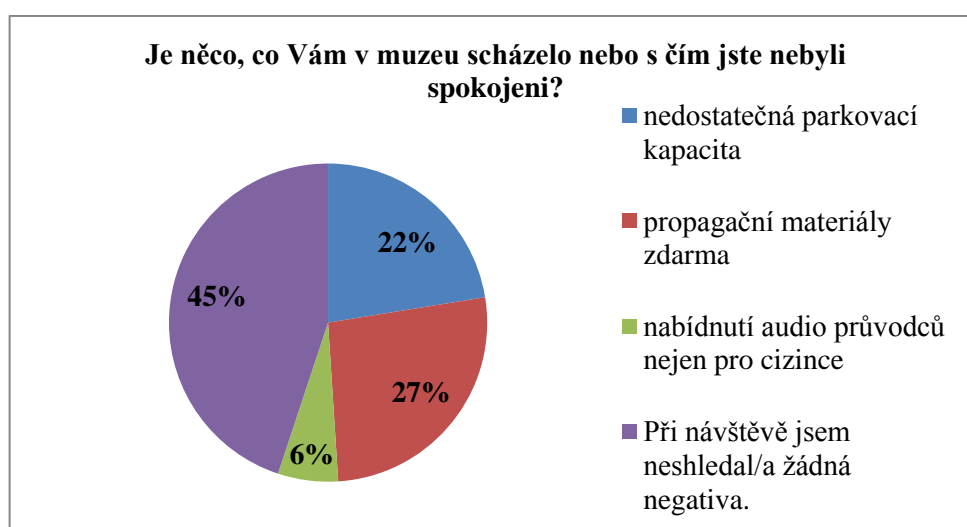
3.2.12. Otázka č. 12: Je něco, co Vám v muzeu scházelo nebo s čím jste nebyli spokojeni?

Dvanáctá otázka odhalila všechna negativa, kterých si respondenti při návštěvě muzea všimli. V případě zájmu mohli napsat svou vlastní odpověď, všichni však využili nabízených možností.

Přehledné procentuální vyjádření nám ukazuje, že 45% dotazovaných při návštěvě neshledalo žádná negativa. 22% mělo problémy s parkováním a 27% by uvítalo nějaké propagační materiály zdarma. Zbylým 6% tázaných by také přišlo vhodné nabídnout audio průvodce nejen cizincům.

Největším nedostatkem je pro návštěvníky muzea zejména absence propagačních materiálů zdarma. Postrádala jsem je rovněž já při zpracování této bakalářské práce. Muzeum by si těmito materiály rozhodně polepšilo. Mohli by zde turisty také informovat o naučené stezce a nabídnout jim příslušné suvenýry, což by mělo příznivý vliv také na výdělek. Nedostatečná parkovací kapacita je velkým mínusem. Do muzea často jezdí také celé rodiny a dokonce zájezdy se školáky. Věřím tomu, že takové komplikace takto početné skupiny lidí spolehlivě odradí od budoucí návštěvy. Nabídnutí audio průvodců se budu blíže věnovat v následující otázce. Na druhou stranu však téměř polovina respondentů při návštěvě neshledala žádná negativa, což je velmi pozitivní.

Graf č. 12: Otázka č. 12, Je něco, co Vám v muzeu scházelo nebo s čím jste nebyli spokojeni?

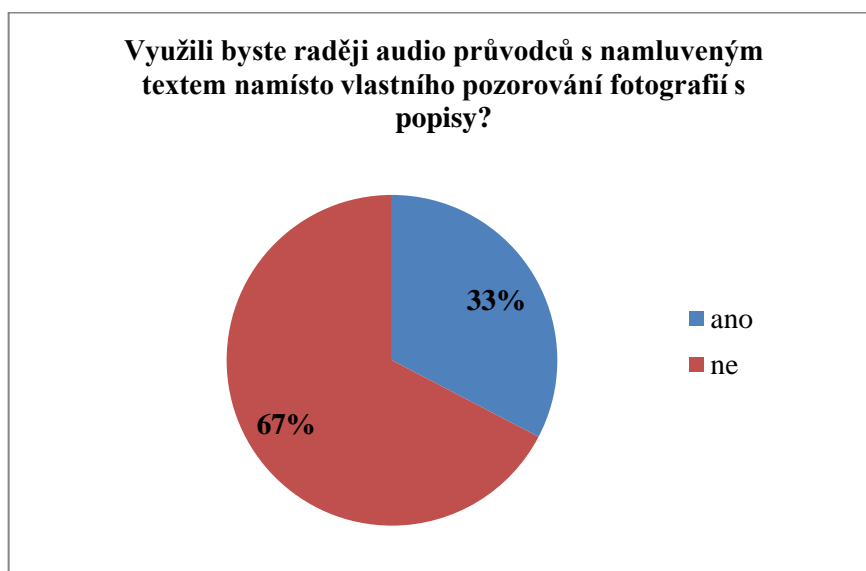
3.2.13. Otázka č. 13: Využili byste raději audio průvodců s namluveným textem namísto vlastního pozorování fotografií s popisy?

V otázce č. 13 byli opět dotazováni jen dosavadní návštěvníci archeologického muzea. Zajímalo mne, jestli by uvítali možnost audio průvodců nejen pro cizince.

Jak můžeme vidět v grafu, pro 67% respondentů je možnost audio průvodců nezajímavá. Zbýlých 33% odpovědělo na otázku kladně a tuto možnost by rádi vyzkoušeli.

Podle mého názoru by mohla být možnost audio průvodců atraktivní zejména pro školní zájezdy. Sama si vzpomínám na všemožné výlety a školní exkurze a skutečně si myslím, že pouhé pozorování fotografií a zdouhavé čtení neuvěřitelného množství textu v dnešní době moderních technologií už nikoho příliš nezaujme, zejména ty nejmladší. Pokud by byl průvodce namluven sympatickým hlasem nebo by byl například využit nějaký známý herec, který má se čtením textu zkušenosti, považuji tuto možnost za velmi atraktivní krok do budoucna.

Graf č. 13: Otázka č. 13, Využili byste raději audio průvodců s namluveným textem namísto vlastního pozorování fotografií s popisy?

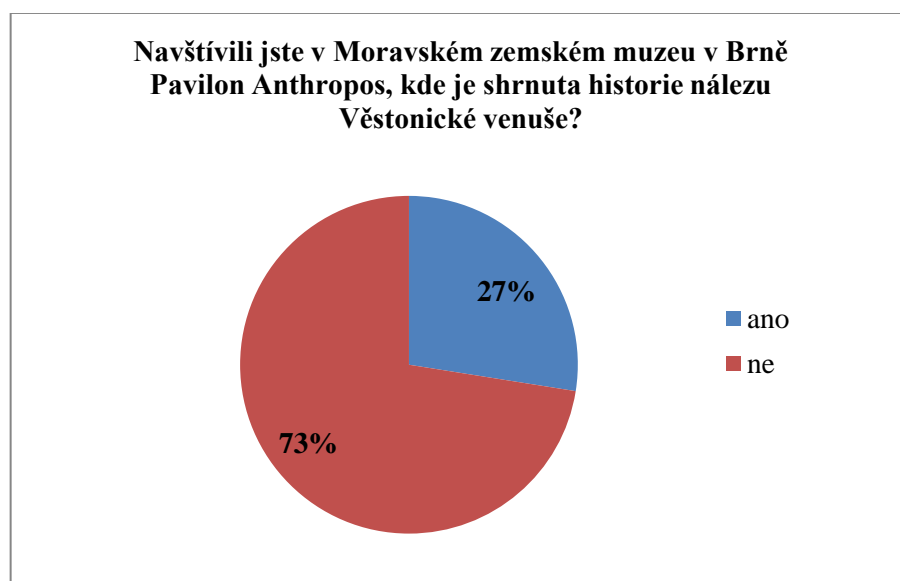
3.2.14. Otázka č. 14: Navštívili jste v Moravském zemském muzeu v Brně PAVILON Anthropos, kde je shrnuta historie nálezu Věstonické venuše?

Tato otázka byla věnována Pavilonu Anthropos, který spadá pod Moravské zemské muzeum v Brně. Respondenti byli tázáni, zda PAVILON, kde je shrnuta historie nálezu Věstonické venuše, navštívili.

Graf č. 14 nám ukazuje, že Moravské zemské muzeum navštívilo pouhých 27% všech dotazovaných. Zbýlých 73% v Pavilonu Anthropos nikdy nebyli.

Musím se přiznat, že výsledek této otázky mne překvapil ze všech nejvíc. Skutečně jsem byla zaskočena, že tak málo respondentů PAVILON Anthropos navštívilo. Tato expozice je jedním z největších lákadél, co se týče archeologie. Hlavním předpokladem, proč by turisté měli tento PAVILON navštívit je ten, že se zde nachází originál sošky Věstonické venuše. Zmíněny jsou zde rovněž kresby z jeskyně Lascaux ve Francii a další významné objevy z oblasti dějin. Pověstná je zde také rekonstrukce mamuta se svým mládětem v životní velikosti, která každoročně přiláká tisíce návštěvníků. Pavilonu Anthropos a celkově Moravskému zemskému muzeu se nedá nic vytknout, ani co se týče propagace, takže zde je chyba opravdu na straně návštěvníků.

Graf č. 14: Otázka č. 14, Navštívili jste v Moravském zemském muzeu v Brně PAVILON Anthropos, kde je shrnuta historie nálezu Věstonické venuše?

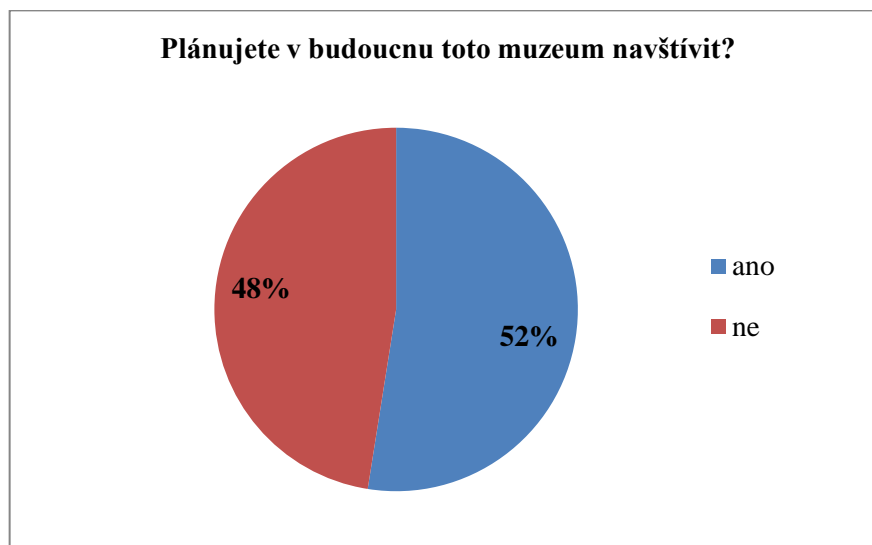
3.2.15. Otázka č. 15: Plánujete v budoucnu toto muzeum navštívit?

V patnácté otázce bylo snahou zjistit, zda respondenti v budoucnu plánují toto muzeum navštívit. Otázka byla uzavřená, na výběr měli ze dvou odpovědí.

Z tohoto grafu lze vyčíst, že více než polovina dotazovaných, konkrétně 52% návštěvu muzea plánuje. 48% zájem v současné době nemá.

Procento respondentů, kteří plánují návštěvu muzea je poměrně vysoké. Neuškodilo by, aby na sebe archeologické muzeum v budoucnu upozornilo například nějakou reklamou v jihomoravských novinách, případně na webu v rámci celé republiky. Číslo by se také jistě zvýšilo spoluprací s cestovními kanceláři a agenturami a vytvořením jednodenního poznávacího zájezdu.

Graf č. 15: Otázka č. 15, Plánujete v budoucnu toto muzeum navštívit?

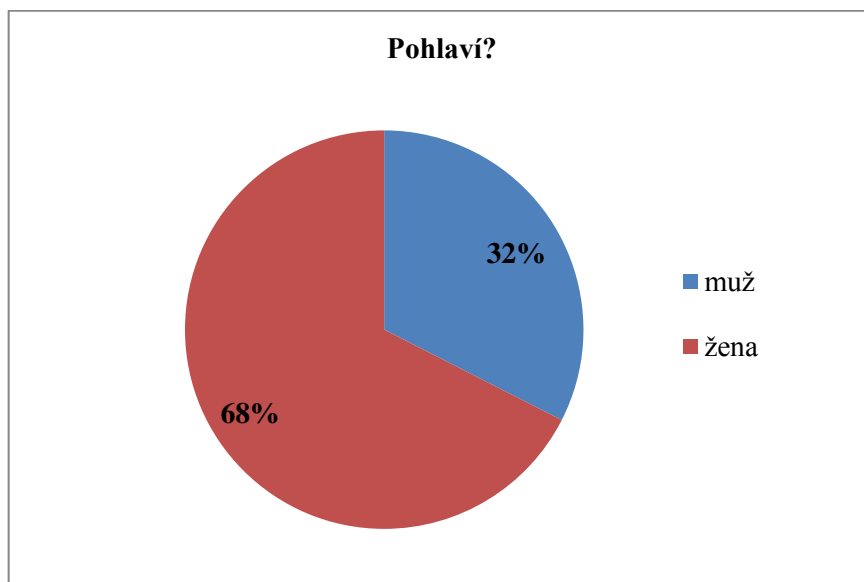
3.2.16. Otázka č. 16: Pohlaví?

Otázka č. 16 byla určena k rozdělení respondentů podle pohlaví.

Procenta nám ukazují, že se dotazníkového šetření zúčastnilo 68% žen a 32% mužů.

Velkou převahu žen si zdůvodňuji především tím, že ženy jsou podle mého názoru více ochotné věnovat svůj čas vyplňování dotazníků, kvízů a podobných věcí. Větší část respondentů by pravděpodobně tvořili muži, pokud by se mé téma týkalo tématu, které by je více zaujalo jako například auta a podobně.

Graf č. 16: Otázka č. 16, Pohlaví?

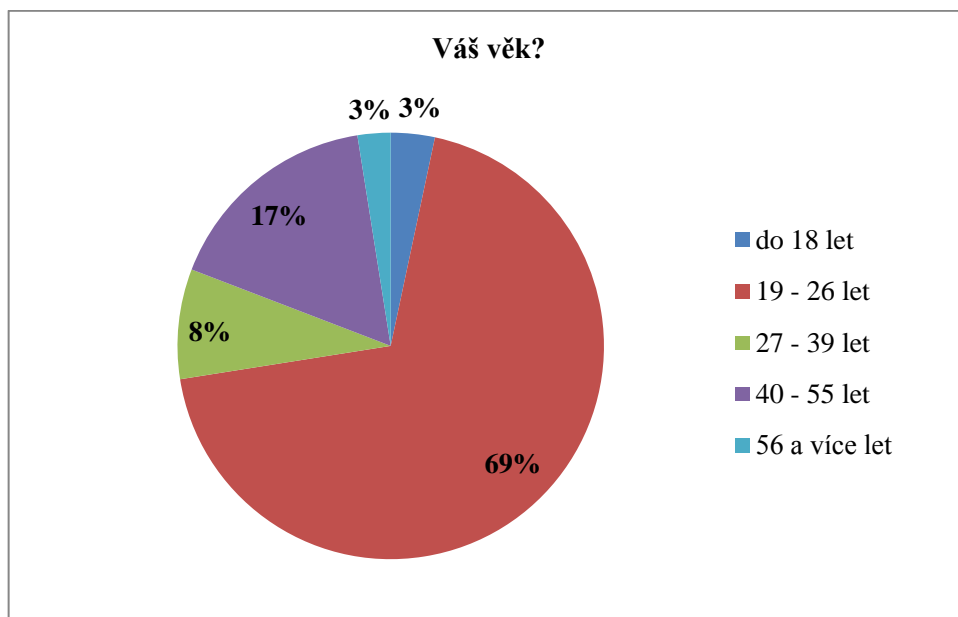
3.2.17. Otázka č. 17: Váš věk?

V této otázce zjišťujeme věk respondentů. Vytvořila jsem pět věkových rozmezí, ze kterých si každý dotazující vybral.

Ke znázornění odpovědí k této otázce slouží graf č. 17. 69%, což je nejvíce ze všech možností, získali respondenti patřící do kategorie 19 – 26 let. Další skupinou s procenty 17% jsou respondenti ve věku 40 – 55 let. Rozmezí do 18 let získalo 3%. Respondenti ve věku 27 – 39 let dosáhli 8%. Zbývá 3% pak patří tazáným ve věku 56 a více let.

Největší zastoupení zde mají respondenti ve věku 19 – 26 let, což mne nepřekvapilo, jelikož mi s vyplňováním dotazníků pomohlo také mnoho mých přátel a spolužáků. Co mne naopak překvapilo je nízké procento respondentů do věku 18 let, přestože jsem si vědoma toho, že muzeum pravidelně navštěvující základní školy v rámci exkurzí. Ti jsou však pravděpodobně méně ochotní se podobných věcí účastnit.

Graf č. 17: Otázka č. 17, Váš věk?

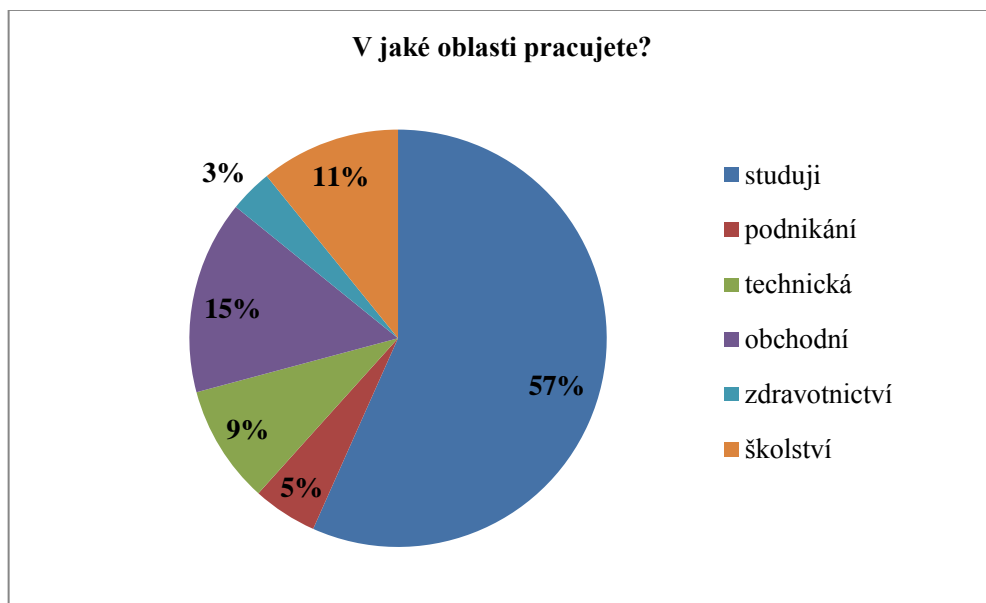
3.2.18. V jaké oblasti pracujete?

Osmnáctá otázka zkoumala, v jaké oblasti respondenti pracují. Otázka byla uzavřená, na výběr bylo z celkem šesti odpovědí.

Nejvíce respondentů, konkrétně 57% zvolilo možnost, že studují. Podnikání si vybralo 5% tázaných. V technické oblasti pracuje 9%, v obchodní pak 15%. Ve zdravotnictví jsou to pouhá 3%. Třetí největší zastoupení zde má poté školství.

Pozitivní je, že se zde najdou respondenti i z technických oblastí, oproti tomu by však procento zahrnující školství mohlo být mnohem vyšší.

Graf č. 18: Otázka č. 18, V jaké oblasti pracujete?

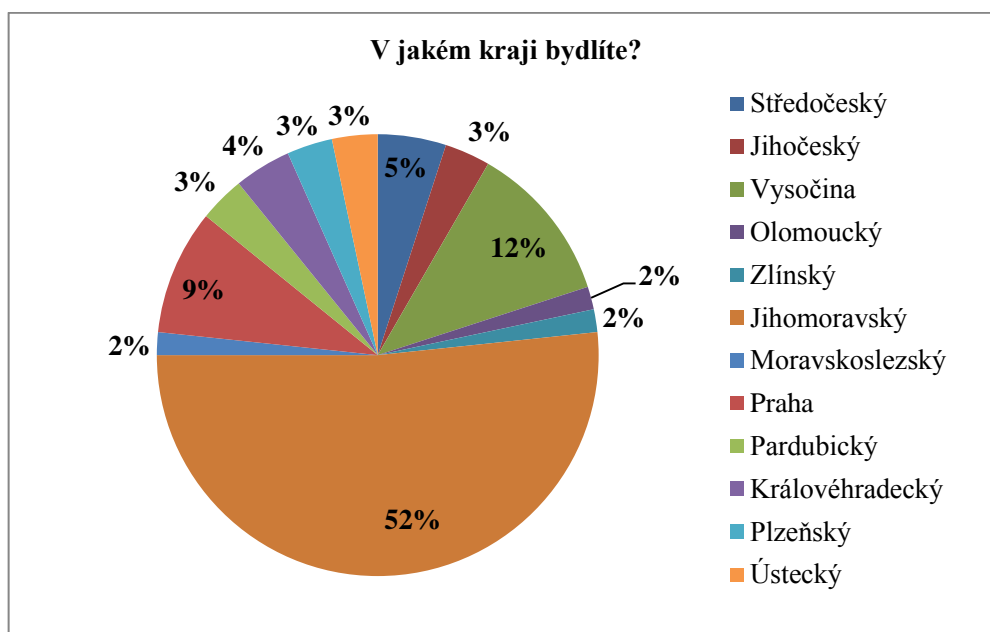
3.2.19. Otázka č. 19: V jakém kraji bydlíte?

V poslední otázce byl položen dotaz, odkud respondenti pochází. Byly jim nabídnuty všechny kraje, zastoupení jsem se překvapivě dočkala ve všech z nich.

V přehledném procentuálním vyjádření můžeme vidět, že více než polovina respondentů pochází z kraje Jihomoravského. 12% dotazovaných je z kraje Vysočina. 5% jich žije ve Středočeském kraji, 4% v kraji Královéhradeckém. 3% nalezneme u kraje Ústeckého, Pardubického a Plzeňského. Zbylé kraje Zlínský, Moravskoslezský a Olomoucký pak mají po 2%.

Výsledky tohoto grafu jsou velmi pozitivní, jelikož se výzkumu zúčastnily osoby ze všech krajů v České republice. Je tedy vidět, že i respondenti ze vzdálených koutů mají povědomí o objevu Věstonické venuše. I přes kladné výsledky bych však muzeu doporučila se opravdu zaměřit na propagaci i v jiném než Jihomoravském kraji.

Graf č. 19: Otázka č. 19, V jakém kraji bydlíte?

3.3. Stručné zhodnocení praktické části

Na závěr praktické části bych ráda navrhla určité kroky ke zlepšení propagace a zvýšení návštěvnosti, které jsem zpracovala pomocí dotazníkového šetření a vlastních poznatků při návštěvách muzea.

- Mezi největší negativa považuji absenci propagačních materiálů zdarma. V muzeu se nenachází žádné mapy či brožury, které by návštěvníkovi usnadnily orientaci v Dolních Věstonicích nebo ho upozornily na další podstatné informace týkající se této archeologické expozice, případně doporučily i památky v blízkém okolí.
- Dle mého názoru je muzeum rovněž nedostatečně propagováno. Mnoho lidí také netuší, že spadá pod Regionální muzeum v Mikulově a často se tedy se svými dotazy či zájmem o prohlídku obrací na špatnou adresu. Neuškodila by teda reklama v jihomoravských novinách, případně na webu v rámci celé republiky, čímž by se dostali do širšího povědomí.
- Myslím si také, že by muzeu prospěla spolupráce s cestovními kanceláři a agenturami. Jednodenní zájezd spojený s výšlapem k blízké zřícenině hradu Děvičky by mohl být pro turisty jak cenově dostupný, tak i velmi atraktivní. Jistě by to přilákalo celou řadu nových návštěvníků i ze vzdálenějších koutů země.
- Velmi mne zklamal rovněž přístup zaměstnanců muzea, kteří návštěvníky žádným způsobem neupozorňují na naučnou archeostezku, která s objevem Věstonické venuše přímo souvisí. Je zde rovněž mnoho informačních panelů a fotografií.
- Dalším problémem je nedostatečná parkovací kapacita, avšak vyřešit tento problém je poněkud složitější. V případě spolupráce vedení muzea s panem starostou by případně mohlo dojít k nějakému úspěšnému řešení.

- Větší popularitě by se také muzeum mohlo těšit, kdyby došlo k určité modernizaci a obnovení celé expozice. Jak uvedlo i několik návštěvníků, expozice je zastaralá a muzeum vypadá jako by se zastavil čas. V dnešní době nejrůznějších technologií by jistě všechny věkové kategorie uvítaly například promítání krátkého dokumentárního filmu, který by mapoval, jak tento objev proběhl. Jezdí sem mnoho škol v rámci exkurzí a věstonické muzeum, které je z části vyplněno opravdu jen fotografiemi a velkým množstvím textu, v současné době již nemá příliš co nabídnout. Vytvořen by mohl být například i časový přehled, ve kterém by se studenti dozvěděli informace i o dalších Venuších ze všech koutů České republiky, případně celého světa.
- Za výzvu považuji také využití audio průvodců. V současné době se nabízejí pouze zahraničním turistům v cizích jazycích, jak ale vyplynulo z mého výzkumu, část respondentů by měla zájem si tyto průvodce vyzkoušet i v českém jazyce. Věřím tomu, že množství lidí by raději uvítalo zajímavý výklad, který mohou poslouchat oproti stání u fotografie a zdlouhavému čtení textu.
- Spolupráci by mohlo muzeum také zahájit s brněnským Pavilonem Anthropos, kde se nachází originál sošky Věstonické venuše. Jistě by bylo pro turisty zajímavé navštívit obě expozice, které spolu tak úzce souvisí.
- Zajímavé by mi rovněž přišlo, kdyby zde byla možnost si jednou za rok právě tento originál do Dolních Věstonic zapůjčit a vytvořit nějakou kulturní akci pro blízké okolí. Jednalo by se například o slavnosti spojené rovněž s putováním po naučné stezce a podobně.
- Za zkoušku by také stálo využití průvodců s pomocí letních brigádníků, kteří by návštěvníkům pravidelně dvakrát denně, dopoledne i odpoledne ve stejnou dobu, poskytl zajímavý výklad s informacemi, které nikde nevyčtou.
- Mezi další negativa bych chtěla zařadit i nedostatečné internetové stránky. Na stránkách Regionálního muzea v Mikulově nalezneme opravdu jen minimum informací pro potenciální návštěvníky a krátký popis muzea.

4. Závěr

Tématem mé bakalářské práce bylo Věstonické muzeum z pohledu cestovního ruchu. Jako cíl jsem si stanovila rozšířit povědomí turistů o jihomoravské obci Dolní Věstonice a historickém nálezu Věstonické venuše. Dále pak zvýšit jejich zájem o návštěvu archeologické expozice v místním muzeu, Věk lovců a mamutů.

Pomocí dotazníkového šetření, které probíhalo během měsíce srpna jsem díky respondentům, kteří si našli čas na zodpovězení všech otázek, byla schopná vyhodnotit pozitiva i negativa tohoto muzea a rovněž nabídnout příslušné návrhy na zlepšení.

Velká většina respondentů již v minulosti o Věstonické venuši slyšela, mnozí z nich dokonce správně odhadli, kdo tuto sošku objevil a jaké je její stáří. Přesto však více než polovina dotázaných muzeum doposud nenavštívila. Ti, kteří se za expozicí vypravili tak učinili především na základě informací od přátel a známých, což je první známka nedostatečné propagace. Velice kladně respondenti reagovali na nápady do budoucna, jako například konání přednášek, zarážející ale bylo, že však nejsou informováni dokonce ani o naučné stezce, což svědčí o přístupu zaměstnanců k turistům. Návštěvníci muzea by měli být rovněž informováni, že se zde nachází pouze kopie sošky Věstonické venuše, originál je k nahlédnutí v Pavilonu Anthropos v Brně. I tento zásadní fakt samozřejmě chybí.

Celá lokalita a okolí Dolních Věstonic má dle mého názoru velký potenciál, který však není bohužel dostatečně využíván. V potaz je samozřejmě bráno, že se jedná o malou obec, expozice však spadá pod Regionální muzeum v Mikulově, které by o budoucnost muzea mělo mít podstatně vyšší zájem. Mé zhodnocení praktické části by tedy mohlo být v případě jejich snahy zúročeno.

Zdroje

Knižní zdroje:

¹MALÁ, L., PROKOPEC, M., TRONÍČEK, CH.: *Po stopách vývoje člověka*. 1. vyd. Praha: Orbis, 1956.

²MALINA, J., MALINOVÁ, R.: *Dvacet nejvýznamnějších archeologických objevů dvacátého století*. 1. vyd. Praha: Svoboda, 1991. ISBN 80-205-0058-8.

³AUGUSTA, J.: *Zrození Venuše*. 2. vyd. Praha: Mladá fronta, 1964.

⁴KLÍMA, B.: *Dolní Věstonice tábořiště lovců a mamutů*. 1. vyd. Praha: Academia, 1983.

⁵KLÍMA, B., VLČEK, E.: *Lovci mamutů z Dolních Věstonic*. Praha: Národní muzeum, 1989.

⁶ČERNOHORSKÝ, K.: *K problematice Dolních Věstonic v časném středověku*. Časopis Moravského musea, ročník 1965.

⁷HOSÁK, L., ŠUK, V., VALOUŠEK, B.: *Mikulovsko*. Brno: Krajské nakladatelství, 1956.

⁸ŠTORCH, E.: *Lovci mamutů*. 15. vyd. Praha: Albatros, 1986.

Internetové zdroje:

[1] Z historie obce. In: *Obec Dolní Věstonice* [online]. [cit. 2012-09-30]. Dostupné z: <http://www.obecdolnivestonice.cz/obec/o-obci/>

[2] Věstonická venuše. In: *Zdeněk Burian* [online]. [cit. 2012-09-30]. Dostupné z: <http://burianzdenek.cz/Vestonicka-venuse.html>

[3] Willendorfská venuše. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2012-09-30]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Willendorfsk%C3%A1_venu%C5%A1e

- [4] Venuše z Hohle Fels. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2012-09-30]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Venu%C5%A1e_z_Hohle_Fels
- [5] Petřkovická venuše. In: *Twin - evin blog* [online]. [cit. 2012-09-30]. Dostupné z: <http://twin-evin.blog.cz/1008/naleziste-cr-petrkovicka-venuse>
- [6] Děvičky. In: *EU hrady* [online]. [cit. 2012-09-30]. Dostupné z: <http://www.euhrady.cz/index.php/c/jihomoravsky-kraj/87-dviky>
- [7] Kalendář věků. In: *Moje Brno* [online]. [cit. 2012-09-30]. Dostupné z: <http://www.mojebrno.wz.cz/inka--morava-dolni-vestonice-kalendar-veku.html>
- [8] Pro návštěvníky. In: *Moravské zemské muzeum* [online]. [cit. 2012-09-30]. Dostupné z: <http://www.mzm.cz/>
- [9] Archeologická expozice Věk lovců a mamutů. In: *Mikulovsko region* [online]. [cit. 2012-09-30]. Dostupné z: <http://www.mikulovskoregion.cz/link.htm?page=link&url=http://www.mikulovskoregion.cz/bin/dbdetail.htm?gid=0&nazev=Archeologick%C3%A1%20expozice%20V%C4%9Bk%20lovc%C5%AF%20a%20mamut%C5%AF&lokalita=Doln%C3%AD%20V%C4%9Bstonice>
- [10] Pavilon Anthropos. In: *Moravské zemské muzeum* [online]. [cit. 2012-09-30]. Dostupné z: <http://www.mzm.cz/pavilonanthropos/>

Přílohy

Příloha č. 1 - Dotazník

Dobrý den,

jsem studentka Vysoké školy polytechnické v Jihlavě, oboru Cestovní ruch. Tímto bych Vás chtěla poprosit o vyplnění dotazníku, jehož výsledky budou použity v mé bakalářské práci Věstonické muzeum z pohledu cestovního ruchu.

Předem děkuji za vyplnění a za Váš čas, Klára Urbanová.

1. Slyšeli jste někdy o Věstonické venuši?

- a) ano
- b) ne

2. Víte, kdo tuto keramickou sošku nahé ženy objevil?

- a) profesor Karel Absolon
- b) profesor Eduard Štorch
- c) profesor Josef Neumann

3. Zkuste odhadnout věk Věstonické venuše.

- a) 40 – 29 000 let př. n. l.
- b) 29 – 18 000 let př. n. l.
- c) 18 – 7 000 let př. n. l.

4. Již jste někdy navštívili archeologické muzeum v Dolních Věstonicích?

- a) ano
- b) ne (pokračujte na otázku č. 14)

5. Od koho jste se o muzeu dozvěděli?

- a) rodina
- b) přátelé a známí
- c) internet, média (tisk, rozhlas, televize...)

6. Jak byste ohodnotili expozici Věk lovců a mamutů (1 - nejlepší, 5 - nejhorší)?

- a) 1
- b) 2
- c) 3
- d) 4
- e) 5

7. Co se Vám na expozici nejvíce líbilo nebo Vás zaujalo?

- uveďte:

8. Pokud by se v muzeu konaly přednášky, jaké téma by Vás zajímalo nejvíce?

- a) život pravěkých lovců
- b) sošky pravěkých venuší u nás i ve světě
- c) jak byla Věstonická venuše objevena
- d) malby pravěkých lovců v jeskyních (Lascaux ve Francii)
- e) Evropa v dobách ledových
- f) nejnovější objev Venuše z Hohle Fels v roce 2008

9. Spojili jste návštěvu muzea rovněž s putováním po naučné stezce?

- a) ano
- b) ne (pokračujte na otázku č. 11)
- c) O žádné stezce si nejsem vědom/a. (pokračujte na otázku č. 11)

10. Pokud ano, jak byste tuto archeostezku ohodnotili (1 - nejlepší, 5 - nejhorší)?

- a) 1
- b) 2
- c) 3
- d) 4
- e) 5

11. Uvítali byste rozšíření otevírací doby i na zimní měsíce?

- a) ano
- b) Ne, otevírací doba v sezóně je plně dostačující.

12. Je něco, co Vám v muzeu scházelo nebo s čím jste nebyli spokojeni?

- a) nedostatečná parkovací kapacita
- b) propagační materiály zdarma
- c) nabídnutí audio průvodců nejen pro cizince
- d) jiné - uveďte: _____
- e) Při návštěvě jsem neshledal/a žádná negativa.

13. Využili byste raději audio průvodců s namluveným textem namísto vlastního pozorování fotografií s popisy?

- a) ano
- b) ne

14. Navštívili jste v Moravském zemském muzeu v Brně PAVILON ANTHROPOS, kde je shrnuta historie nálezů Věstonické venuše?

- a) ano
- b) ne

15. Plánujete v budoucnu toto muzeum navštívit?

- a) ano
- b) ne

16. Pohlaví?

- a) muž
- b) žena

17. Váš věk?

- a) Do 18 let.
- b) 19 – 26 let.
- c) 27 - 39 let.
- d) 40 - 55 let.
- e) 56 a více let.

18. V jaké oblasti pracujete?

- a) studuji
- b) podnikání
- c) technická
- d) obchodní
- e) zdravotnictví
- f) školství

19. V jakém kraji bydlíte?

- a) Středočeský
- b) Jihočeský
- c) Jihomoravský
- d) Praha
- e) Vysočina
- f) Olomoucký
- g) Zlínský
- h) Moravskoslezský
- i) Pardubický
- j) Královéhradecký
- k) Plzeňský
- l) Karlovarský
- m) Ústecký
- n) Liberecký